

YUMUŞAK GÜÇ VE KÜRESEL BARIŞ GÜCÜ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Eda Görkem AKKUŐ*

Öz

‘‘Yumuşak güç’’ kavramının ortaya çıkışı 90’lı yıllara dayansa da bu güç çeŐidi tarih boyunca çeşitli ülkeler ve devletler tarafından kullanılmıştır. Özellikle Soğuk Savaş Dönemi’nde etkisinin arttığı gözlemlenen yumuşak güç uygulamalarının günümüzde küreselleŐme, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki deĐiŐimler, meŐruiyet sağlama isteği ve müttefik kazanma amaçlarıyla kullanımına devam edildiği ve ülkelerin politikalarında önemli bir yer kapladığı görölmektedir. Tüm bunlarla bağlantılı olarak, kamuoyu baskısı ile insan haklarına karşı duyarlılığın artması da devletleri savaş yerine barış koşullarını yaratmaya itmektedir. Bu kapsamda çalışmanın amacı, savaş kararı almanın ve sert güç uygulamalarına yönelmenin eskisi kadar kolay olmadığı günümüz dünyasında yumuşak gücün küresel barış gücüne katkısını ölçmek ve 21. y.y. insanına yaraŐır bir dünya düzeni kurulmasında yumuşak gücün önemini vurgulamaktır. Çalışmada, 116 ülkenin 2010-2018 yılına ait verileri ‘‘Elcano Global Presence Index’’ ve ‘‘Global Peace Index’’ üzerinden elde edilmiştir. Uygulanan panel veri analizi ile yumuşak gücün küresel barış gücünü pozitif yönde etkilediği saptanmıŐtır. Araştırma sonunda ileride yapılacak olan benzer çalışmalar için öneriler sunulmuŐtur.

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Anahtar Kelimeler: Yumuşak Güç, Sert Güç, Küresel Barış, Barış Operasyonları.

JEL Kodları: H56, L39, O30

Yazarın Notu: Bu çalışma bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak hazırlanmıŐtır. Bu çalışmada etik kurul izni veya yasal/özel izin gerektirecek bir içerik bulunmamaktadır. Çalışma ile ilgili herhangi bir çıkar çatıŐmasının bulunmadığı SAVSAD Savunma ve Savaş AraŐtırmaları Dergisine yazar imzası ile beyan edilmiştir.

The Relationship Between Soft Power and Global Peace Power

Abstract

Although the emergence of the concept of "soft power" dates back to the 90s, this type of power has been used by various countries and states throughout the history. It is observed that the soft power applications, the effect of which has been observed to increase especially in the Cold War period, continue to be used for globalization, changes in information and communication technologies, the desire to provide legitimacy and winning allies, and occupy an important place in the policies of the countries. In connection with all these, increased public pressure and sensitivity to human rights push states to create peace conditions instead of war. In this context, the purpose of the

* Yüksek Lisans ÖĞrencisi, Millî Savunma Üniversitesi, Alparslan Savunma Bilimleri Enstitüsü, Savunma Yönetimi Bölümü, edagorkemakkus@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2019-6779.

GeliŐ Tarihi / Arrived : 17.10.2020

Kabul Tarihi / Accepted : 29.10.2020

study is to measure the contribution of soft power to the global peacekeeping power in today's world, where it is not easy to take a war decision and turn to hard power practices, and to emphasize the importance of soft power in the establishment of a world order worthy of the 21st century. In the study, the data of 116 countries from 2010-2018 were obtained through "Elcano Global Presence Index" and "Global Peace Index". It was determined with the applied panel data analysis that the soft power positively affected the global peace power. At the end of the study, some suggestions have been made for the similar future studies.

Article Type: Research Article

Keywords: Soft Power, Hard Power, Global Peace, Peace Operations.

JEL Codes: H56, L39, O30

Author's Note: This study was prepared in compliance with the scientific search and publication ethics. There is no content necessitating any permission from Ethical Board or any legal/special permission in this study. I, as the author of the article, signed my declaration certifying that there was no conflict of interest within the article preparation process.

GİRİŞ

Güç kavramı ve gücün dağılımı konusu insanlığın varoluş tarihinden itibaren farklı anlamlar yüklenerek günümüze gelmiştir. Geçmişte güç, toprak veya servet ile eş anlamlı kabul edilirken günümüzde dağınık ve farklı aktörler elinde farklı şekiller alan çeşitli güç kaynaklarından söz edilmektedir. Özellikle son yüzyılda siyasal, sosyal ve teknolojik alanlarda ortaya çıkan köklü dönüşümler güç konusu hakkında değişik tanımlar meydana getirmiştir. Yumuşak güç, sert güç ve akıllı güç bunlardan bazılarıdır. Dünyadaki güç dengelerini ölçmek ve başarılı stratejiler üretmek özellikle bilginin çok kolay ve hızlı şekilde yayıldığı günümüz dünyasında eskisi kadar basit olmamaktadır. Çünkü gücü belirleyen birçok görünür ve görünmez unsur vardır. Dolayısıyla, bilginin güç olduğu gerçeği giderek değişme uğramakta, bilginin işlenmesi ve yayılması konusu önem kazanmaktadır (Nye, 2011). Bu bağlamda özellikle yumuşak güç ile ortaya çıkan ve ülkelerin faaliyetlerinin daha görünmez unsurlarla birbirine bağlayan uygulamaların artması söz konusu olmuştur. Bunların ölçülmesi ve değerlendirilmesi her ne kadar tartışmalı ve zor olsa da günümüzün bir gerçekliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Her yıl farklı kuruluşlar tarafından yayınlanan düzenli raporlarla ülkeler güç unsurlarına göre puanlanmakta ve böylece uluslararası kamuoyunda bir algı oluşturulmaktadır. Bu algının olumlu veya olumsuz olması ise o ülkenin hangi gücüne daha çok yatırım yaptığına göre değişmektedir.

Barış kavramı ise her zaman arzu edilen fakat gerçek hayatla çoğu zaman örtüşmeyen bir olgu olarak karşımıza çıkmakta ve modern insanın en büyük hayallerinden birini oluşturmaktadır. Barışın sağlanması, elde edilmesi ve

korunarak sürdürülmesi noktasında uluslararası arenada önemli girişimler bulunmaktadır. Bunlar devletler üstü düzeyde var olduğu gibi sivil toplum kuruluşlarından da oluşabilmektedir. Barışı sağlama ve gücü elde etme konusunda sert güç unsurları her zaman ön planda olmuş olsa da günümüz şartlarında sert güç ile çözümü mümkün olmayan karmaşık konuların ve hassas dengelerin varlığı hiç olmadığı kadar artmıştır. Kamuoyunun bilinçlenerek liderleri, politikaları ve savunma harcamalarını sorgulamaları, ülkeleri yüksek maliyetli savaşlar ve pahalı silahlar yerine daha akılcı ve uzlaşmacı stratejiler yaratmaya itmiştir (Yatağan, 2018). Kendini geliştirmiş olan ve insanlığa bir bütün olarak bakabilen bütün uluslar barışın ne kadar önemli olduğunun farkındadır. Barışçıl ülkeler sadece olumlu imaj çizmekle kalmamakta birer cazibe merkezi olarak görülerek ve farklı ülkelere vatandaşları kendine çekerek mevcut değerlerini ve güçlerini de artırmaktadırlar. Çalışmamız kapsamında, farklı güç tanımlamalarından yola çıkılarak ülkelerin gücü ele alışları, insanların gücü algılamaları ve yorumlamalarıyla tüm bunların küresel barış ortamına etkileri incelenecektir.

Güç ve Gücün Çeşitleri

Güç kavramı fizik, sosyoloji, psikoloji ve uluslararası ilişkiler gibi farklı disiplinlerde farklı şekillerde ele alınmıştır. Günlük hayatımızın bir parçası olarak da karşımıza çıkan ve yaygın olarak kullanılan bu kavramın ne anlama geldiğine -ulus veya ordu açısından- baktığımız zaman çoğunlukla askerî ve ekonomik güç ile tanımlandığımız görmekteyiz (TDK, 2020). Oysa güç tanımı ve gücün unsurları bulunulan bağlama göre değişmektedir. Belirli bir zamanda veya belirli bir coğrafyada güç olarak görülen şey diğer zamanlarda ve coğrafyalarda güç olarak algılanmayabilir. Örneğin, günümüzde bir ülkenin yüz ölçümü önemli olmakla birlikte başlı başına bir güç unsuru olarak değerlendirilmemektedir. Eğer geçerli ve başat bir güç ölçütü olarak görülmeye devam etseydi yüz ölçümü açısından ilk onda yer alan Kazakistan veya Cezayir gibi etki kuvveti düşük ülkelerin güç aktörü olarak çok çeşitli alanlarda birinci sıralarda bulunmasını beklerdik. Ortak bir tanım olarak güç; başkalarının düşünce ve davranışlarını kendi istediğimiz yöne çekebilme ve değiştirebilme anlamına gelmektedir. Böylece istenilen sonuçlara ulaşılarak başarı sağlanabilecektir. Burada önemli bir husus da belirttiğimiz üzere gücün alıcı tarafından yorumlanmasıdır. Kişilerin güç algıları, koşullara ve uygulama yöntemlerine göre değişebilmektedir (Nye, 2004). Farklı disiplinlere ait farklı güç sınıflandırmaları –süper güç, büyük güç, bölgesel güç, algılanan güç vb.- yapılmıştır fakat çalışmamızın temelini

sert güç, yumuşak güç ve akıllı güç çeşitleri oluşturacak olduğundan ele alınan güç kavramı bu doğrultuda incelenecektir.

Sert Güç

Sert güç kavramı geçmişten günümüze gelen ve güç denildiğinde çoğu zaman kişilerin zihninde ilk olarak beliren faaliyetleri kapsamaktadır. Bir ülkenin veya ordunun fiziki kaynakları, ölçülebilen ve gözle görülen unsurları sert gücü oluşturmaktadır. Klasik anlamda da sert güce sahip olan ülke aynı zamanda dünya gücü olarak tanımlanmaktadır (Keohane ve Nye, 1987). Farklı unsurları olmakla birlikte temelde askerî ve ekonomik güç bu kapsamda ele alınmaktadır. Caydırma, zorlama, tehdit etme ve karşı tarafın rızası olmadan onu yönlendirme durumlarının tamamı sert güç uygulamalarına girmektedir (Işık, 2019). Ancak sert güç uygulamaları maliyetleri açısından sıklıkla eleştirilmektedir çünkü bu uygulamaların toplumsal yansımaları yıkıcı olmaktadır. Sert gücün temeli-belirttiğimiz üzere- korkuya dayanmaktadır ve her ne kadar değişen dünya düzenini göz önünde bulundurarak sert güç kullanımının etkinliğini ve geçerliliğini sorgulasak da istenilen koşullara ulaşmada çok daha hızlı sonuçlar verdiği bilinmektedir. Bu açıdan hem liderler hem de ülkeler tarafından sıklıkla başvurulan veya daima kullanıma hazır bulundurulan bir seçenek olarak karşımıza çıkmaya devam etmektedir (Yatağan, 2018).

Sert güç ve yumuşak güç arasında net bir ayrım olduğunu söylemek doğru olmayacaktır. Nitekim sert güç unsurlarının kullanılma amaçlarının ve yöntemlerinin değiştirilmesiyle birlikte sert gücün yumuşak gücü destekleyici bir yönü olduğunu söylemek mümkündür. Örneğin, bir ülkenin askerî ve ekonomik gücü diğer ülkeler ve dost müttefikler için çekici bir unsur olarak gözükebilir ve sert güç uygulamaları yumuşak güç amaçlarına hizmet için kullanılabilir (Nye, 2004; Yapıcı, 2015). Yumuşak gücü ve uygulamalarını kültürel silahlanma olarak ele alan çalışmalar da bulunmaktadır (Fattor, 2017). Bu nedenle net sınırlar koyarak belirgin tanımlamalara gitmek mümkün olmamakla birlikte ülkelerin sert güç ve yumuşak güç unsurlarını uyumlaştırarak hareket etmeleri onların potansiyellerini daha etkin bir şekilde kullanmaları noktasında yararlı olabilir.

Yumuşak Güç

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesi ve bilgi akış hızının artmasıyla tüm dünyada bilgiye ulaşmak ucuzlamış ve kolaylaşmıştır. Bu

hızlı dönüşüm devlet şekillerinin demokrasilere dönmesi ve sivil toplum gücünün yükselmesi ile şeffaflığın ve hesap vermenin etkin olduğu yeni bir dünya düzenine sebep olmuştur. Yeni dünya düzeninin yeni insanları ise savaşın getirdiği insanlık suçlarını ve ağır maliyetleri sorgulayarak devletleri hem ulusal hem uluslararası arenada yumuşak güç unsurlarına doğru itmiştir (Özel, 2018). Yumuşak güç, cazibe ve çekicilik sağlayarak bir hayranlık oluşturma ve bu hayranlık yoluyla ülkeleri yönlendirme, kendi tarafına çekme anlamına gelmektedir. Bunu yaparken hedef ülke ve toplum iyi analiz edilmelidir. Aksi halde bir kibir gösterisi olarak kabul edilebilecek olan yumuşak güç uygulamaları istenilen sonucu sağlayamayacaktır (Nye, 2004; Özel, 2018; Sabuncu, 2013; Yılmaz, 2011). Kültür, politika, eğitim, sanat vb. yollarla gönderilen mesajlar yumuşak güç unsurlarının uygulanma şeklini meydana getirir. İyi bir iletişim kanalının varlığı ve aktörlerin süreçlere dâhil edilmesi başarının anahtarını oluşturur. Tüm bunlar aynı zamanda ulus markalama olarak geçen ülkelerin belirli bir imaj oluşturarak dış dünyaya bunu lanse etmesine de hizmet etmektedir. Böylece bir sembol yaratılarak bilinçli şekilde algı oluşturulmaktadır (Balçınar, 2019). Oluşturulan bu algı sayesinde ülkeler sert güç uygulama gereksinimi duymadan istediklerini elde edebilmektedirler.

Ünlü komutan ve filozof Sun Tzu, en iyi stratejinin savaşmadan kazanmak olduğunu söyleyerek aslında yıllar öncesinden yumuşak güç unsurunun önemini vurgulamıştır. Günümüzde ise iş birliğinin öneminin artması ve sorunların çözümünde ortak kararlar alma yaklaşımı gitgide belirginleşmektedir. Çözüm konusunda gücün farklı aktörlerin elinde dağılmasını Nye (2011) “savaşın özelleştirilmesi” kavramı ile tanımlamaktadır. Süreç olarak geniş bir zamana yayılan ve çoğunlukla ölçülmesinde zorluklar yaşanan yumuşak güç kavramının en etkin olarak çalıştığı ortamlar ise NATO, BM, AB gibi organizasyonlardır. Kararları ve yöntemleri tartışılmakla birlikte bu kararlar üzerinden ülkelerin birbirlerine yumuşak güç uygulamalarının etkilerini gözlemleyebilmekteyiz. Meşruluk aracı olarak karşımıza çıkan yumuşak güç uygulamaları önemli olmakla birlikte ortak ve akılcı kararlar alırken stratejik düşünme ihtiyacı giderek artmaktadır. Dağılan güç ve çeşitlenen faaliyetler ülkeleri karmaşık ve hassas bir dengede hareket etmeye mecbur bırakmıştır. Böylece sert güç ve yumuşak güç unsurlarının yanında akıllı güç de tartışılmaya başlanmıştır.

Akıllı Güç

Akıllı güç en basit tanımıyla sert güç ve yumuşak güç uygulamalarının bir arada kullanılmasıdır (Tanrıverdi, 2014). Uluslararası aktörlerin ve sorunların farklılaşım çoğalmasıyla birlikte tek başına sert güç veya sadece yumuşak güç unsurlarının etkin sonuçlar üretmesi mümkün olmamaktadır. Diplomatik alanda sıklıkla kullanılan akıllı güç stratejileri etkin şekilde yürütülmediği takdirde sahada kazanılanların masada kaybedildiğine sıklıkla şahit olunmaktadır. Askerî operasyon haklı bir sebebe dayandırılabilir ve başarılı şekilde sonuçlandırılabilir fakat bu durum dünyanın geri kalanına doğru şekilde aktarılmazsa meşruluk zemini kaybedilebilir. Kamuoyu desteği çoğu zaman tahmin edilenden çok daha etkilidir. Dolayısıyla bir eylemi gerçekleştirme gücüne sahip olmak o şeyi yapmak için yeterli değildir. Günümüz dünyasındaki birçok faktör hesaba katılmalı ve kararlar bu şekilde alınmalıdır. Bu konuya sıklıkla 2003 yılındaki Irak Savaşı ve Amerika'nın tutumu örnek olarak gösterilmektedir (Nye, 2004).

Kamu diplomasisi, ülkelerin prestijlerini ve diğerlerinin algı süreçlerini yönetmeyi kapsayan önemli bir alandır. Bu alanda yumuşak ve sert gücünü doğru yerde doğru şekilde ve doğru zamanlamayla kullanan ülkeler başarılı olacaklardır (Akoğuz, 2018; Tavukçuoğlu, 2017). Diplomatik girişimlerin meşruluk kazanma ve algı oluşturma dışındaki ana nedenlerinden birisi de konuşma ve diyalog yoluyla sorunları çözme isteğidir. Bu şekilde oluşturulmaya çalışılan ortak zemin ile pozitif barışın sağlanması da kolaylaşmaktadır. Birbirine her yönden bağlı olan günümüz dünyasında savaş kararı almak ve bunu uygulamak savaşı başlatan dâhil olmak üzere kimse için yarar sağlamamaktadır ve büyük ölçüde bundan kaçınmaya çalışılmaktadır. Barışı sağlamak ve korumak için akıllı güç uygulamalarının devletlerin temel politikası olması gerektiğini söyleyebiliriz.

Barış Kavramı ve Küresel Barış Gücü

Barış kavramının tanımı teori içerisindeki akımlara göre değişiklik göstermektedir. İdealistler açısından barış, ülkeler arasındaki sıkı ticaret ilişkilerine dayanmaktadır ve ekonomik bağımlılıklar sonucu barışın korunması yönünde adımlar atılacağı belirtilmektedir. Demokratik barış kuramı ise dünyadaki demokratik devletlerin sayısının artması ve demokrasilerin kuvvetlendirilmesiyle küresel barışa ulaşılacağını iddia etmektedir. Realist bakış açısından barış, çıkar ilişkilerine ve güce dayandırılmaktadır. Buna göre, dengelenen ideal bir barış ortamının varlığı

mümkün gözükmemektedir (Sandıklı ve Kaya, 2013). Barışın birçok tanımı olmakla birlikte pozitif ve negatif olarak iki barış çeşidinden bahsedebiliriz. Pozitif barış, sürdürülebilir bir barış ortamını ifade etmekte ve savaşın yokluğundan ziyade olumlu gelişmelerin sağlanabileceği buna imkân tanıyan bir durumun varlığını ifade etmektedir. Negatif barış ise kısaca, savaş ve çatışma durumunun olmaması olarak belirtilmektedir. Pozitif barış ortamında uygun diyalog ortamı ve kültürel bir bağlam bulunmaktadır. Bireyler ve kurumlar iş birliğine açık bir şekilde karşılıklı iletişim halindedir. Negatif barış ise aktif bir çatışma ve şiddet ortamından daha iyi olsa da çoğunlukla eşitliğin ve adaletin var olmadığı geçici bir ateşkes ortamını ifade etmektedir (Galtung, 2003). Dolayısıyla barış gücünden söz edebilmek ve kalıcı bir barış ortamı elde edilmek için pozitif barış yaratılmalıdır. Bunun yaratılmasında ise yumuşak güç unsurlarının etkin rol oynaması gerektiği görülmektedir. Çünkü yumuşak gücün kaynakları (demokrasi, kültür, işbirliği, insan hakları vb.) barışçıl bir düzenin temelini oluşturmaktadır (Günek, 2018).

Günümüzde uluslararası sorunların artmasıyla beraber dayanışma ihtiyacı da artmıştır. Salt olarak ülkelerin çıkar çatışmalarına dayanan sorunlar değil, aynı zamanda tüm dünyayı ilgilendiren sorunların çoğalmasıyla da barış ve güvenlik ortamının korunması önem kazanmıştır. İklim değişiklikleri, mülteci krizleri, terörle mücadele ve -şu an dünyamızı etkisi altına almış olan Covid-19 vb.- salgın hastalıklar küresel mücadeleyi ve dayanışmayı yaratan başlıca mücadele alanları olarak karşımıza çıkmaktadır. Birleşmiş Milletler (BM), Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO), Uluslararası Adalet Divanı, Birleşmiş Milletler Barış Gücü, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, Avrupa Güvenlik ve İş Birliği Teşkilatı (AGİT), Avrupa Konseyi (AK), Kuzey Atlantik Antlaşması Teşkilatı (NATO) gibi teşkilatlar küresel barışa katkı sunan organizasyonlardan bazılarıdır (Çelik, 2013; Okman, 1987). Bu organizasyonların dışında sivil toplum örgütleri de dünya çapında örgütlenerek yeni birer aktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Böylece gücün dağılımı da değişmekte ve dönüşmektedir.

Proaktif bir tutumla gerçekleştirilen diplomatik faaliyetler, çatışma ortamının yok edilmesi, barışın pekiştirilmesi, sorunların çözümü, insani yardım gibi birçok uygulama ‘‘Barışı Destekleme Operasyonu’’ içerisinde yer almaktadır. Bu tür operasyonlar çoğunlukla karşılıklı rızaya dayanarak gerçekleştirilmektedir ve içerdikleri belirsizlik durumu normal savaş koşullarına oranla daha fazladır. Zaman içerisinde uygulamaların yapısı değişmiş ve sadece askerî bir model değil farklı unsurları içine alan ve

sürdürülebilir barış ortamını tesis etmeyi hedefleyen bir yapıya bürünmüştür. Bu nedenle barışı koruma sadece askerî operasyonları değil aynı zamanda diğer barış faaliyetlerini de kapsayan geniş bir kavramdır (Demir, 2019). Yürütülen barış operasyonları içerisinde genellikle sert güç kullanılmaz ve askerî kabiliyetler halkla uzlaşma, tarafsızlığı koruma, algıları yönetme ve yeniden yapılandırmayı sağlayacak her türlü siyasi ve ekonomik araç ile birlikte kullanılır (Odman, 2004). Türkiye'nin barış operasyonlarına olan katkısı 1950 yılında başlayarak günümüze kadar devam etmiştir (Koçer, 2006). Ülkelerin sert güç ve yumuşak güç unsurlarıyla beraber yürüttükleri bu operasyonlar dünya barışına katkı sunmakla birlikte elbette başka unsurlar da belirleyici olmaktadır. Örneğin, Norveç gibi İskandinav ülkeleri sert güç unsurları yönünden zayıf olsalar da yaptıkları ara buluculuk faaliyetleri, dış yardıma ayırdıkları bütçeler, ülkelerinde ve uluslararası arenada yaratmış oldukları olumlu iklim ile küresel barış gücünde önde gelen ülkeler olarak yer almaktadırlar (Nye, 2004). Barış durumunun doğal bir durum olmadığı dolayısıyla devamlı olarak yeniden yaratılması ve desteklenmesi gerektiği de savunulmaktadır. Bunun temel aracını ise diyalog ve hukuksal çözümler/anlaşmalar oluşturmaktadır (Brauch, 2008). Barış ortamı için uygun iklime sahip olan ülkeler de bu avantajlarını kullanarak dünya siyasetinde etkin rol oynamaktadırlar. Yumuşak gücün temelini oluşturan araçların hepsi aslında barışçıl zemin oluşturmak için gerekli olan şartları doğrudan etkiler.

Uygulama

Metodoloji

Araştırmamız kapsamında ülkeler ve zaman serisine bağlı olarak değişen değerler yer aldığı için yöntem olarak ekonometrik bir model olan panel veri analiz yöntemi kullanılmıştır. N sayıda birim ve N sayıdaki birime karşılık T sayıda gözlemden meydana gelen panel veri analizi 1950 yıllarında tartışılmaya başlanmış olup 1990'lı yıllardan beri uygulamalarda kullanılmaktadır (Tatoğlu, 2017). Buradaki "birim" ile ifade edilen kişi, sektör, firma, bölge veya ülke olabilmektedir. Panel veri analizi, araştırmacıya geniş bir veri seti ile çalışma imkânı sunar ve daha düşük doğrusal bağlantı ile daha etkin tahminlerin yapılmasına olanak sağlar (Gujarati, 2001'den akt. Köse, Matik, Yılmaz, 2015). Açıklanan yöntemde kullanılan modele göre, t zaman serisini gösterirken i kesitleri göstermektedir. Panel veri analizinin modeli aşağıda gösterildiği gibidir:

$$Y_{it} = \beta_0 + \beta_1 X_{it} + \mu_{it} \quad (1)$$

$i=1, 2, 3, \dots, N$

$t=1, 2, 3, \dots, T$

Veri Seti ve Örneklem

Araştırmada kullandığımız endeksler üzerinden toplam 116 ülkenin 2010-2018 yıllarına ait olan verilerine ulaşılmıştır. Ülkelerin yumuşak güçlerini belirten puanlar “Elcano Global Presence Index” üzerinden elde edilmiştir. Bu endekste yer alan unsurların her biri hesaplanırken beş kıtadan uluslararası ilişkiler alanındaki uzmanlardan oluşan bir panel ile anketler uygulanmıştır. Anketler, 2011, 2012, 2015 ve 2018 yıllarında, Pensilvanya Üniversitesi tarafından her yıl yayınlanan Global Go To Think Tanks raporuna göre seçilen uzmanlara yapılmıştır. Yapılan uygulama kapsamında Amerika Birleşik Devletleri’nde 45, Avrupa’da 40, Asya’da 27, Latin Amerika’da 17, Afrika’da 12, Orta Doğu ve Kuzey Afrika’da 8 ve Okyanusya’da 3 kuruma anket gönderilmiştir.

“Global Peace Index” ise, ülkelerin ve bölgelerin ne kadar barışçıl durumda olduğunu gösteren bir endekstir. Ekonomi ve Barış Enstitüsü tarafından oluşturulan bu endeks barış enstitüleri ile düşünce kuruluşlarında görev alan uzmanlardan oluşan uluslararası bir panel sayesinde geliştirilmektedir. Her yıl güncellenen endeks BM Sekreterliği bünyesinde yayınlanmaktadır ve üç temel alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar; toplumdaki güvenlik ve güvenlik düzeyi, ulusal ve uluslararası çatışmanın boyutu ve militarizasyon derecesidir.

Analiz

Araştırmada iki değişken kullanılmıştır. Yumuşak güç verilerinin alındığı Global Presence Index içerisindeki Soft Presence Index puanları bağımsız değişken, küresel barış gücü durumunu ifade eden verilerin alındığı Global Peace Index bağımlı değişken olarak değerlendirilmektedir. Buna göre değişkenler ve araştırmanın hipotezi aşağıdaki gibidir:

Y: Küresel Barış Endeksi (Bağımlı Değişken)

X: Yumuşak Varlık Endeksi (Bağımsız Değişken)

H1: Ülkelerin yumuşak varlık endeksleri ile küresel barış endeksleri arasında anlamlı ve olumlu yönde bir ilişki vardır.

Analiz öncesinde uygulamanın varsayımları test edilmiştir. Tablo 1’de panel veri analizi özet istatistikler gösterilmektedir.

Tablo 1: Panel Veri Özet İstatistikler

DEĞİŞKENLER	Gözlem	Ortalama	Standart Sapma	Basıklık	Çarpıklık	En az	En çok
Soft	1,044.000	66.481	199.468	60.762	6.996	0.160	2,101.720
Kbg	1,044.000	2,037.252	489.450	3.388	0.697	1,084.000	3,660.000

Not: Soft= yumuşak varlık endeks verileri, Kbg= küresel barış gücü endeks verileri

Tablo 1 incelendiğinde, toplam 1044 gözlemin olduğu görülmektedir. Barışçıl ülkelerin endeks puanları daha düşüktür ve bu puanlar 1000-3000 arasında farklılaşmaktadır. Genel ortalamalara baktığımız zaman ülkelerin barış durumları orta seviyededir ancak çatışma durumuna doğru eğilimli oldukları anlaşılmaktadır. Yumuşak güçleri açısından baktığımızda, ortalamanın genel olarak düşük olduğu sonucuna varılmaktadır. Panel veri analiz sonuçları ise aşağıda Tablo 2 ile gösterilmiştir.

Tablo 2: Panel Veri Analiz Sonuçları

DEĞİŞKENLER	Model (1)	Model (2)	Model (3)	Model (4)	Model (5)	Model (6)	Model (7)
Soft	-0.084 (0.075)	-0.454** (0.221)	0.333* (0.187)	4.580*** (0.852)	-5.185** (2.025)	0.535*** (0.021)	8.411*** (1.890)
Sabit	2,042.893*** (15.950)	2,075.187*** (41.791)	1,712.313*** (29.721)	2,037.499*** (22.166)	2,472.654*** (60.617)	1,275.788*** (28.270)	2,115.641*** (32.530)
Gözlemler	1,044	171	306	189	153	18	207
Ülke sayısı	116	19	34	21	17	2	23

Parantez içindekiler standart hatalardır.

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Model 1’de yumuşak güç ve küresel barış gücü arasındaki ilişki ele alınan tüm ülkeler analize dâhil edilerek genel olarak incelenmiş ve analiz sonucunda iki değişken arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır. Yapılan daha ayrıntılı analizlerde ise ülkeler coğrafi bölgelere göre altı sınıfa ayrılmış ve her bir bölge üzerinde yumuşak güç ve küresel barış gücü arasındaki ilişki incelenmiştir. Bölgelere ayırma işlemi verilerin elde edildiği endekslerdeki bölgesel ayırma göre gerçekleştirilmiştir. Toplam altı bölgeye ayrılan ülkeler analiz içerisinde gruplandırılarak kodlanmıştır. Model 3, 4, 6 ve 7 olarak belirtilen sırasıyla Avrupa, Latin Amerika, Kuzey Amerika ve Sahra Altı Afrika şeklinde kodlanan bu bölgelerde yumuşak gücün küresel barış gücünü pozitif ve anlamlı olarak etkilediği tespit edilmiştir. Model 2 ve 5 incelendiğinde ise sırasıyla Asya ve Pasifik ile Mağrip ve Orta Doğu bölgelerindeki ülkelerde yumuşak güç ve küresel barış gücü arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Tablo 2’nin en altında ise modellere göre ülke sayıları ve gözlem sayılarına yer verilmiştir.

Değerlendirme

Yapılan analiz sonuçları değerlendirildiğinde hipotezimizin kısmen doğrulandığını görmekteyiz. Buna göre; Avrupa, Latin Amerika, Kuzey Amerika ve Sahra Altı Afrika ülkelerinde yumuşak güç unsurları barış gücünü pozitif ve anlamlı olarak etkilemektedir. Ortaya çıkan sonuç gelişmişlik düzeyleri ve buldukları coğrafya açısından Avrupa ülkeleri için tahmin edilen ve beklenen bir sonuç olarak görülmektedir. Latin Amerika ise özellikle son yıllarda yumuşak gücüne yatırım yapan ve turizm, sanat, spor, dans, sinema gibi alanlarda liderlik etmeye çalışarak kişileri cezbeden bir bölge haline gelmektedir. Latin Amerika ülkeleri özelinde bu tarz yumuşak güç unsurlarına önem verildiği ve yatırım yapıldığı takdirde bölgedeki mevcut siyasi dengesizliklerin ve çatışma ortamının azalacağını söylemek mümkündür. Kuzey Amerika bölgesini oluşturan Kanada ve ABD ise insani gelişmişlik seviyesi yüksek olan ve tüm dünyayı etkisi altına birer cazibe merkezidir. ABD’nin yumuşak güç unsurlarını kullanıma yönelik eleştiriler olmakla birlikte bölgesel olarak ortaya çıkan bu sonuç bölgedeki yumuşak gücün küresel barış gücüne katkı sağladığı yönündedir. Sahra Altı Afrika bölgesinde de hipotezimizi doğrular yönde sonuçlar elde edilmiştir. Diğer bölgelere göre buradaki ülkeler az gelişmişlik seviyesindedir. Ancak ülkelerin mevcut doğal kaynak rezervleri potansiyel biçimde buraya yapılacak olan yatırımların sonucunun olumlu yönde seyredebileceğini göstermektedir. Gelir adaletsizliğinin azaltılarak yumuşak güç unsurlarını

artıran alanlara (bilim, teknoloji, eğitim, turizm, spor, kültür) yapılan yatırımlar ülkelerin barış durumlarına da katkı sunacaktır.

İki değişken arasında negatif yönlü ilişkinin bulunduğu Asya-Pasifik ile Mağrip ve Orta Doğu ülkelerinde ise uygulanan yumuşak güç unsurlarının barışa yönelik olmadığı yorumu yapılabilir. Mağrip ve Orta Doğu açısından baktığımızda bölgedeki ülkelerin her an savaş ve çatışma hâlinde olduğunu söylemek mümkündür. Bu bölge üzerinde negatif bir ilişkinin bulunmuş olması mevcut siyasi dengesizliklere ve yumuşak güç unsurlarını oluşturan araçların aslında savaşı arttıracak biçimde kullanılıyor olmasına bağlanabilir. Aynı yorum birkaç istisna dışında içinde bulunan ülkelerin çoğunun çatışma içinde bulunduğu Asya-Pasifik hattı için de söylenebilir. BM Şartı'nda da güvenlik ve barış kavramları birbirlerini tamamlayıcı şekilde ele alınmaktadır (Bothe, 2008'den akt. Brauch, 2008). Bu bölgelerdeki ülkelerde ise zaman zaman oluşturulan ateşkes durumu çoğunlukla kırılgandır ve sürdürülebilir bir çözüme ulaşamamıştır. Yumuşak güç olarak değerlendirilen mevcut kaynaklar da doğru şekilde kullanılmamıştır. Buradan hareketle ortaya çıkan sonuç, sadece negatif barış ortamının yeterli olmadığı bunun yanında pozitif barış ortamının da yaratılması gerektiğini göstermektedir.

SONUÇ

Yumuşak güç ve küresel barış gücünün incelendiği bu çalışmada, güç ve barış kavramları literatür içerisindeki farklı yaklaşımlar dikkate alınarak incelenmiştir. Buna göre, güç kavramı sert, yumuşak ve akıllı güç kapsamında değerlendirilmiş olup geçmişten günümüze dünyamızdaki uygulamaların ve algılamaların ne şekilde değiştiği vurgulanmıştır. Geçmişte milletler ve devletler sahip oldukları ekonomik ve askerî güçleri ile öne geçiyorken günümüzde artık yumuşak güç unsurlarını oluşturan turizm, kültür, spor, bilgi, bilim, teknoloji, eğitim, kurum ve kuruluşlarla işbirlikleri gibi unsurlar baz alınarak bir cazibe merkezi oluşturulmaktadır. Bu yeteneklere sahip olan ülkeler ekonomik ve askerî güçleri yanında yumuşak güçlerini de kullanarak kendi isteklerini ve amaçlarını kolayca yerine getirebilmektedirler. Aynı şekilde, akıllı güç uygulamaları da diplomatik faaliyetler gibi birçok alanda karşımıza çıkarak algı temelli faaliyetlerle uluslararası ilişkileri yürütmede kullanılmaktadır. Barış kavramı da farklı bakış açılarıyla (idealist, demokratik, realist) ele alınmış ve yorumlanmıştır. Makale kapsamında özellikle karşımıza çıkan sorunlardan bir tanesi ülkelerin mevcut güçlerini ne ölçüde barışa yönelik

kullandıklarıdır. Askerî ve ekonomik güçler sert güç unsurları olarak baskıcı politika araçları gibi gözükse de yumuşak güç unsurlarını destekleyici biçimde kullanılabilirler. Aynı şekilde, etki kuvveti fazla olan güçlü ülkelerin yumuşak güç uygulamaları da savaş koşullarını destekler nitelikte olabilir. Burada önemli olan sadece çatışma ortamının engellemesi değildir. Gerçek bir barış ortamı devamlılığı olan barışçıl bir toplum yaratılması anlamına gelmektedir. Bu iki farklı barış durumu literatürde negatif ve pozitif barış kavramı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Araştırmamızda tüm bunlardan yola çıkılarak yumuşak güç unsurlarının küresel barış gücüne olan etkisi 116 ülkenin 2010-2018 yıllarına ait verileri üzerinden panel veri analizi yöntemi kullanılarak ölçülmüştür. Ortaya çıkan sonuçlar literatürü ve makalede ele aldığımız konuları destekler niteliktedir ve bölgelere göre farklılaşmaktadır. Avrupa, Latin Amerika, Kuzey Amerika ve Sahra Altı Afrika bölgelerinde iki değişken arasında olumlu ve anlamlı bir ilişki tespit edilirken Asya ve Pasifik ile Mağrip ve Orta Doğu bölgelerinde negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Anlamlı fakat negatif yönlü ilişkinin bulunduğu bölgelere ait ülkelere baktığımızda genellikle devamlı bir savaş ve çatışma ortamının hüküm sürdüğünü görmekteyiz. Araştırma kapsamında ülkeler bölgesel olarak gruplandırılarak değerlendirilmiştir ve bu durum çalışmanın kısıtını oluşturmaktadır. İleride benzer konularda çalışmalar yapacak olan araştırmacılar için negatif yönlü ilişkinin bulunduğu coğrafyalardaki ülkelerin yumuşak güç politikalarının tek tek ve ayrıca incelenmesini önermekteyiz. Böylece ortaya koyulan ayrıntılı sonuçlar küresel barışa katkı sunarak daha iyi bir dünya inşası için ilgili ve sorumlu makamlara yol gösterici olabilir.

KAYNAKÇA

- Akoğuz, N. O. (2018). *Uluslararası ilişkilerde hegemonya, yumuşak güç, algı yönetimi: Amerika Birleşik Devletleri örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Balçiner, O. (2019). Bir yumuşak güç aracı olarak ulus markalama: Almanya ve Türkiye ulus markalarının değerlendirilmesi. *Academic Review of Humanities and Social Sciences*, 2 (2), 65-87.
- Brauch, H. G. (2008). Güvenliğin yeniden kavramsallaştırılması: Barış, güvenlik, kalkınma ve çevre kavramsal dörtlüsü. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 5 (18), 1-47.
- Çelik, Ü. (2013). Askeri müdahaleler ve Avrupa Birliği – Birleşmiş Milletler ilişkileri. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 12 (2), 27-60.
- Demir, C. K. (2019). *Barışı koruma*. Güvenlik Yazıları Serisi, 2019. 20.05.2020 tarihinde https://trguvenlikportali.com/wp-content/uploads/2019/11/BarisiKoruma_CenkerKorhanDemir_v.1.pdf adresinden alınmıştır.
- Fattor, E. (2017). *Amerikan imparatorluğu ve eğlence cephanesi: Yumuşak güç ve kültürel silahlanma*. (Çev. P. Tabak), İstanbul: Avangard Yayınları.
- Galtung, J. (2003). *Positive and Negative Peace*. School of Social Science, Auckland University of Technology. 20.05.2020 tarihinde http://www.activeforpeace.org/no/fred/Positive_Negative_peace.pdf adresinden alınmıştır.
- Global Peace Index. 2019. 20.05.2020 tarihinde <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/GPI-2019-web003.pdf> adresinden alınmıştır.
- Global Presence Index. 2019. 20.05.2020 tarihinde https://www.globalpresence.realinstitutoelcano.org/en/data/Global_Presence_2018.pdf adresinden alınmıştır.
- Güç. (2020). *Türk Dil Kurumu güncel Türkçe sözlük*. İçinde <https://sozluk.gov.tr/>
- Günek, A. (2018). A new type of soft power: Country branding. *International Journal of Cultural and Social Studies*, 4 (1), 252-259.
- Işık, M.C. (2019). 2003-2011 yılları arasında Türkiye'nin Orta Doğu'da yumuşak güç uygulaması ve sonuçları. *Gaziantep Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(2), 71-104.
- Keohane, R. ve Nye J. S. (1987). Power and interdependence revisited. *International Organization*, 41(4).

- Koçer, G. (2006). Türkiye'nin barışı destekleme hareketlarına katkısı. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 3 (11), 47-70.
- Köse, Y., Matik, M. ve Yılmaz, B. (2015). Türkiye için negatif faiz oranının uygulanabilirliği ve analitik olarak incelenmesi. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 7 (13), 321-339.
- Nye, J. S. (2004). *Soft power – the means to success in world politics*. New York: Public Affairs.
- Nye, J. S. (2011). *The future of power*. New York: Public Affairs.
- Odman, M.T. (2004). Barışı destekleme operasyonları. *Journal of Social Sciences*, 1(1), 68-102.
- Okman, C. (1987). Birleşmiş Milletler barış gücü (konsept- kuruluş ve uygulama). *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 45 (1-4), 434-449.
- Özel, C. (2018). Yumuşak güce bütünsel bakış. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 1 – 27.
- Sabuncu, H.B. (2013). *Türkiye'nin Afrika Kıtasında yumuşak güç olma potansiyeli*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ufuk Üniversitesi, Ankara.
- Sandıklı, A. ve Kaya, E. (2013). Barış kavramına teorik yaklaşımlar ve küresel yönetim. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimleri Dergisi*, 23, 59-79.
- Tanrıverdi, B. (2014). *Akıllı güç*. Akademi Perspektif, 2014. 10.05.2020 tarihinde <http://akademikperspektif.com/2014/06/11/akilli-guc/> adresinden alınmıştır.
- Tatoğlu, F. Y. (2017). *Panel zaman serileri analizi stata uygulamalı*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Tavukçuoğlu, C. (2017). *Yumuşak güç kavramı ve kamu diplomasisi*. 10.05.2020 tarihinde http://sam.baskent.edu.tr/egitim_sertifika/kamu_cengiz_tavukcuoglu.pdf adresinden alınmıştır
- Türk Dil Kurumu, 10.05.2020 tarihinde <http://www.tdk.gov.tr> adresinden alınmıştır.
- Yapıcı, U. (2015). Yumuşak güç ölçülebilir mi? *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 12 (47), 5-25.
- Yatağan, A. G. (2018). Sert güç unsurlarının yumuşak güç aracı olarak etkileri. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 28 (2), 69-94.
- Yılmaz, S. (2011). Yumuşak güç ve evrimi. *Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi*, 12, 31-36.

EXTENDED SUMMARY

Introduction

The radical transformations that appeared in the political, social and technological fields in the last century have created different definitions about the subject of power. Soft power, hard power, and smart power are some of them. Measuring power balances and generating successful strategies in the world is not as simple as it used to be, especially in today's world where information is spread very easily and quickly because there are many visible and invisible elements that determine power (Nye, 2011). There are important initiatives in the international arena in terms of ensuring, achieving and maintaining peace. These can be made up of supranational levels as well as non-governmental organizations. The presence of complex issues and sensitive balances, which cannot be solved with hard power in today's conditions, has increased more than ever. Public awareness and questioning leaders, policies and defense spending have forced countries to create more rational and compromising strategies instead of high-cost wars and expensive weapons (Yatağan, 2018).

Power and Types of Power

Power means being able to attract and change the thoughts and behaviors of others in our own direction. Thus, success can be achieved by reaching the desired results. An important issue here, people's perceptions of power can vary depending on conditions and application methods (Nye, 2004). Different power classifications of different disciplines - super power, big power, regional power, perceived power, etc. - have been made, but the hard power, soft power and smart power types will form the basis of our study, the concept of power discussed will be examined in this direction.

Concept of Peace and Global Peace Force

Although there are many definitions of peace, we can mention two types of peace, both positive and negative. Positive peace refers to a sustainable peace environment, and it expresses the existence of a situation that allows for positive developments rather than the absence of war. Negative peace is briefly stated as the absence of war and conflict situations (Galtung, 2003).

Many applications such as diplomatic activities carried out with a proactive attitude, destroying the conflict environment, consolidating peace, solving problems, and humanitarian aid are included in the "Peace Support Operation". Such operations are mostly based on mutual consent, and the uncertainty they contain is higher than normal war conditions. In the peace operations carried out, hard power is not generally used, and military capabilities are used in conjunction with all kinds of political and economic tools that will enable public reconciliation, maintain neutrality, manage perceptions and restructure (Odman, 2004).

These operations, carried out by the countries with hard power and soft power, contribute to world peace, but of course, other factors are also determining. For example, although Scandinavian countries such as Norway are weak in terms of hard power elements, they are among the leading countries in the global peacekeeping force with their mediation activities, their budgets for foreign aid, the positive climate they have created in their countries and in the international arena (Nye, 2004).

Methodology & Analysis

Since our research includes different values depending on the countries and time series, the panel data analysis method, which is an econometric model, was used as the method.

Accordingly, the variables and the hypothesis of the research are as follows:

Y: Global Peace Index (Dependent Variable)

X: Soft Presence Index (Independent Variable)

H1: There is a meaningful and positive relationship between countries' soft presence indices and global peace indices.

CONCLUSION

In the research, the effect of soft power elements on global peacekeeping was measured using the panel data analysis method on the data of 116 countries for the years 2010-2018. The results obtained support the literature and the topics we discussed in the article and differ according to the regions. While a positive and meaningful relationship was found between the two variables in Europe, Latin America, North America and Sub-Saharan Africa regions, negative significant relationship was found in Asia and Pacific and

Maghreb-Middle East regions. When we look at the countries belonging to the regions where a negative meaningful relationship was found, we see that there is generally a continuous environment of war and conflict. For researchers who will work on similar issues in the future, we recommend that the direction of soft power policies of countries in geographies where there is negative meaningful relationship be examined separately. Thus, the detailed results put forward can contribute to global peace and guide the relevant and responsible authorities to build a better world.